

**ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
«БЕЙТ-ХАНА»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-методичної роботи
ПУ ЗВО МГПІ «Бейт-Хана»

 Марина МУХІНА

03.03.2025 року

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ**

здобувачів вищої освіти спеціальність 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпро-2025

Програма підсумкової атестації для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

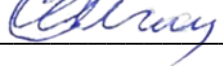
Розробники програми:

Печка Л. Є., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології

Бондаренко Н. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології

Товкач І. Є., кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології

Програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології протокол № 6 від 03.03. 2025 р.

Завідувач кафедри проф. В. Сапожников.

Пояснювальна записка

Атестація здобувачів вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проходить у вигляді комплексного кваліфікаційного екзамену «Педагогіка (загальна, раннього дитинства, дошкільна) з окремими методиками («Теорія та методика фізичного виховання, та валеологічної освіти», «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою», «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень», «Художня праця з методикою навчання зображувальної діяльності», «Дитина в соціумі» з методикою», «Теорія та методика ігрової діяльності в ЗДО»), «Програма раннього втручання».

Програму комплексного кваліфікаційного екзамену «Педагогіка (загальна, раннього дитинства, дошкільна) з окремими методиками («Теорія та методика фізичного виховання, та валеологічної освіти», «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою», «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень», «Художня праця з методикою навчання зображувальної діяльності», «Дитина в соціумі» з методикою», «Теорія та методика ігрової діяльності в ЗДО»), «Програма раннього втручання» укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та з урахуванням професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти».

Метою підсумкової атестації є встановлення рівня відповідності досягнутих здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання, набуття загальних й фахових компетенцій.

Формою проведення комплексного кваліфікаційного іспиту може бути тестування з відкритими відповідями або усна форма з вирішенням практичних завдань професійної спрямованості.

Форма проведення обирається з урахуванням особливостей організації освітнього процесу (офлайн/онлайн).

Компетентності та програмні результати навчання випускника першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 012 Дошкільна освіта

Програмні компетентності	
<i>Інтегральна компетенція</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

<p>Загальні компетенції</p>	<p>КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.</p>
<p>Спеціальні (фахові компетенції)</p>	<p>КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p>КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).</p> <p>КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.</p> <p>КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.</p> <p>КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).</p> <p>КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.</p> <p>КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.</p>

	<p>КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.</p> <p>КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленневою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку та підтримки видів діяльності ініційованої дитиною.</p> <p>КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.</p> <p>КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.</p> <p>КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.</p> <p>КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.</p> <p>КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p>КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p>КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>
Програмні результати навчання	
ПР-01.	Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-02.	Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
ПР-03.	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.
ПР-04.	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-07.	Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08.	Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
ПР-09.	Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній простір закладу дошкільної освіти.
ПР-10.	Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуючись професійно-етичних вимог до діяльності фахівців з раннього втручання.
ПР-11.	Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.
ПР-12.	Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
ПР-13.	Здійснювати та інтерпретувати результати моніторингу якості освітньої діяльності для адаптації та коригування освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.
ПР-14.	Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.
ПР-15.	Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.
ПР-18.	Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
ПР-19.	Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
ПР-20.	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
ПР-21.	Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-22.	Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Державна екзаменаційна комісія забезпечує дотримання правил і процедури комплексного кваліфікаційного екзамену шляхом:

- уніфікації умов проведення, засобів оцінювання, методик оброблення результатів опитування та форм їхнього подання;

- інформаційно-консультаційної та психологічної підготовки студента до екзамену;

- застосування критеріїв об'єктивного оцінювання.

Атестація здобувачів освіти може здійснюється з використанням дистанційних технологій навчання і складатиметься з двох частин: комп'ютерного тестування і розв'язання практико-методичного завдання. Тестування нараховуватиме 25 теоретичних питань, що передбачають одну правильну відповідь із запропонованих (0 - 60 балів). Практико-методичне завдання охоплюватиме дві складові: виконання практичного завдання (0 - 20 балів) і його методичне обґрунтування (0 - 20 балів).

За необхідності уточнити надану студентом відповідь, члени екзаменаційної комісії можуть призначати зустріч із ним у синхронному режимі (форматі відеоконференції).

Критерії оцінювання

За шкалою ECTS	За 100 б. шкалою	На національній шкалою
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

5 (відмінно)

У ході відповіді студент продемонстрував

- розуміння основних положень педагогіки та фахових методик;
- знання вікових особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку, методик навчання дітей раннього та дошкільного віку;
- знання особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, вміння здійснювати індивідуальний підхід до адаптації методик до показників розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- вміння аналізувати та пояснювати педагогічні явища й процеси, здатність до вирішення педагогічних ситуацій;
- вміння розробляти плани та конспекти видів діяльності, занять, зокрема для дітей з ООП
- знання нормативної бази дошкільної освіти

У ході відповіді демонструє культуру мови, здатність до критичного мислення, здатність відстоювати власну педагогічну думку.

4 (добре)

У ході відповіді студент продемонстрував

- розуміння основних положень педагогіки та фахових методик;
- знання вікових особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку, методик навчання дітей раннього та дошкільного віку;
- знання особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, демонструє невпевненість в здійсненні індивідуального підходу до адаптації методик до показників розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- вміння аналізувати та пояснювати педагогічні явища й процеси, здатність до вирішення педагогічних ситуацій;
- вміння розробляти плани та конспекти до різних видів діяльності дітей раннього та дошкільного віку, занять
- усвідомлює необхідність раннього втручання в розвиток дітей з особливими освітніми потребами, знає функціональні обов'язки членів команди раннього втручання
- знання нормативної бази дошкільної освіти

У ході відповіді демонструє культуру мови, здатність до критичного мислення.

3 (задовільно)

У ході відповіді студент продемонстрував

- поверхове розуміння основних положень педагогіки та фахових методик;
- прогалини в знаннях вікових особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку, методик навчання дітей раннього та дошкільного віку;
- прогалини в знаннях особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поверхове розуміння сутності та здатності адаптації методик до показників розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- слабке вміння аналізувати та пояснювати педагогічні явища й процеси, здатність до вирішення педагогічних ситуацій;
- у розроблених планах та конспектах до різних видів діяльності дітей раннього та дошкільного віку, занять відмічаються методичні помилки;

- усвідомлює необхідність раннього втручання в розвиток дітей з особливими освітніми потребами, але не знає функціональних обов'язків членів команди раннього втручання
- знання нормативної бази дошкільної освіти

У ході відповіді демонструє непослідовність викладу та невпевненість

2 (незадовільно)

У ході відповіді студент продемонстрував

- слабок розуміння основних положень педагогіки та фахових методик;
- поверхові знання вікових особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку, методик навчання дітей раннього та дошкільного віку;
- поверхові знання особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поверхове розуміння сутності та здатності адаптації методик до показників розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- не вміння аналізувати та пояснювати педагогічні явища й процеси, здатність до вирішення педагогічних ситуацій;
- у розроблених планах та конспектах до різних видів діяльності дітей раннього та дошкільного віку, занять відмічаються відсутність структури та суттєві методичні помилки,
- усвідомлює необхідність раннього втручання в розвиток дітей з особливими освітніми потребами, але не знає складу команди раннього втручання
- поверхове знання нормативної бази дошкільної освіти

Відповідь не логічна, не впевнена, культура мови невисока

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА»

ТЕМА 1. Вступ. Педагогіка – наука про виховання. Предмет педагогіки.

Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта та розвиток, їх

взаємозв'язок Філософські основи педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Методи педагогічних досліджень.

ТЕМА 2. Розвиток, соціалізація і виховання особистості. Поняття про особистість, індивідуальність, індивід. Змістова характеристика понять: розвиток, соціалізація, виховання і формування. Загальні та вікові закономірності, особливості індивідуального розвитку особистості. Виховання – визначальний чинник формування особистості. Зарубіжні концепції розвитку особистості. Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання. Класифікація та загальна характеристика факторів соціалізації.

ТЕМА 3. Навчання в цілісному педагогічному процесі

Дидактика як теорія навчання й освіти. Основні характеристики особистісно-орієнтованого навчання. Процес навчання як цілісна система, структурні елементи навчання: мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати.

ТЕМА 3. Форми та методи навчання

Поняття: метод і прийом навчання. Класифікація методів навчання. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Вибір методів навчання.

Засоби навчання. Класифікація й характеристика засобів навчання. Поняття та функції дидактичних засобів. Класифікація дидактичних засобів. Поняття про форми організації навчання. Індивідуальні, фронтальні, групові, колективні форми організації навчання.

ТЕМА 4. Виховання як цілісний педагогічний процес

Теорія виховання як розділ педагогіки. Поняття «зміст виховання». Рушійні сили процесу виховання. Основні характеристики виховного процесу.

Педагогічні закономірності виховання, що відображають наукову картину виховного процесу: формування активності дитини; дотримання пропорційного співвідношення зусиль вихованця і педагога в спільній діяльності; внутрішнє ставлення дитини до об'єктів діяльності; створення ситуації успіху; цілісність виховних впливів на особистість у процесі виховання.

Принципи виховання. Співвідношення закономірностей і принципів виховання. Специфіка принципів виховання. Характеристика основних принципів виховання; суспільна спрямованість виховання; зв'язок виховання з життям, виховання в праці, орієнтація на потреби вихованців; сприйняття дитини як цінності, опора на позитивне, гуманізація виховання, особистісний підхід, єдність виховних впливів та ін. Єдність і взаємозв'язок принципів виховання в педагогічному процесі.

ТЕМА 5. Загальні методи виховання

Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки. Методи вправ, привчання. Педагогічна вимога, її види. Суспільна думка як форма колективної вимоги. Метод доручень. Створення виховних ситуацій.

Методи стимулювання поведінки і діяльності. Методи схвалення (заохочення) і осуду (покарання). Змагання – метод спрямування природної потреби школярів у суперництві та пріоритетності, засвоєнні досвіду суспільної поведінки. Основні вимоги до його використання. Методи контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.

Визначення понять «метод», «засіб» виховання. Характеристика окремих груп методів виховання. Характеристика засобів виховання. Оптимальний вибір методів та засобів виховання, їх залежність від мети, змісту, умов виховання, вікових та індивідуальних особливостей учнів, рівня розвитку колективу. Умови ефективного використання різних методів та засобів виховання.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА»

Тема 1. Дошкільна педагогіка – наука про навчання і виховання дітей дошкільного віку. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань. Значення дошкільного дитинства. Дитинство як соціально-педагогічне явище. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки. Основні категорії дошкільної педагогіки. Самоцінність дошкільного дитинства, його особлива роль у розвитку особистості. Джерела дошкільної педагогіки. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками.

Тема 2. Вікові й індивідуальні особливості дітей раннього і дошкільного віку. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання. Виховання і розвиток дітей. Роль дорослого в розвитку дитини. Вікова періодизація дитинства. Особливості виховання та розвитку дітей в період раннього та дошкільного дитинства. Обдарована особистість дошкільного віку. Особливості роботи з обдарованими дітьми. Діти з особливими освітніми потребами.

Тема 3. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Методологія педагогічного дослідження. Методи наукового дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Упровадження результатів наукових досліджень у практику дошкільної освіти. Значення передового педагогічного досвіду.

Тема 5. Сучасна система дошкільної освіти. Державні нормативні акти у сфері освіти Закону України «Про освіту», «Про дошкільну освіту».

Дошкільні заклади в системі освіти. Структура та організація діяльності закладу дошкільної освіти. Типи дошкільних закладів, їх функції. Державний стандарт дошкільної освіти (БКДО). Програми розвитку дітей. Комплексні та парціальні програми. Корекційні програми.

Тема 6. Фізичний розвиток та фізичне виховання дітей дошкільного віку. Сутність поняття «фізичний розвиток» і «фізичне виховання». Розвиток теорії фізичного виховання. Мета і завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку. Основні принципи фізичного виховання дошкільників. Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку. Виховання культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього та дошкільного віку.

Тема 7. Розумовий розвиток і розумове виховання сучасних дошкільників. Сутність понять «розумовий розвиток» та «розумове виховання». Напрями розумового виховання дітей. Завдання розумового виховання дошкільників. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Розумове виховання дітей в працях західноєвропейських та українських педагогів. Зміст і засоби розумового виховання дошкільників. Система сенсорного виховання.

Тема 8. Навчання – провідний засіб розумового виховання. Загальні основи дошкільної дидактики. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Принципи організації навчання. Типи навчання (пряме, проблемне, непряме, опосередковане). Методи розумового виховання та навчання. Форми навчання в дошкільному закладі. Заняття як провідна форма організації навчання. Види і типи занять. Сучасні підходи до організації навчання дітей дошкільного віку. Співвідношення організованої і самостійної діяльності дітей дошкільного віку. Навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 9. Естетичне виховання дошкільників. Сутність понять «естетичний розвиток» і «естетичне виховання». Роль естетичного виховання

у розвитку особистості. Розвиток теорії естетичного виховання дітей дошкільного віку. Мета і завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст естетичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби та методи естетичного виховання. Формування естетичної культури у дітей дошкільного віку.

Тема 10. Виховання дошкільників у трудовій діяльності. Розвиток теорії трудового виховання дошкільників. Мета і завдання трудового виховання дітей дошкільного віку. Роль трудового виховання у роботі з дітьми дошкільного віку. Особливості трудової діяльності дошкільників. Ознайомлення дітей з працею дорослих. Види праці дітей. Форми організації трудової діяльності дітей. Організація трудового виховання в закладі дошкільної освіти.

Тема 11. Економічне виховання дітей дошкільного віку. Економічного виховання дітей, його зв'язок із сучасністю. Мета і завдання початкового економічного виховання дошкільників. Форми й методи реалізації економічного виховання дітей дошкільного віку. Актуальність впровадження освітньої програми соціально-економічного спрямування «Афлатот». Створення розвивального предметно-ігрового середовища для реалізації завдань соціально-фінансової освіти, економічного виховання дітей дошкільного віку. Шляхи підтримки батьками процесу формування у дошкільників елементарних економічних знань, фінансової грамотності дітей дошкільного віку.

Тема 12. Моральне виховання дітей дошкільного віку. Сутність понять «моральний розвиток» та «моральне виховання». Розвиток теорії морального виховання дітей дошкільного віку. Мета і завдання морального виховання. Закономірності процесу морального виховання. Моральне виховання в процесі спілкування з дорослими. Моральне виховання у грі. Моральне виховання у трудовій діяльності. Моральне виховання в процесі навчання. Методи морального виховання. Виховання позитивних морально-вольових якостей дитини. Особливості морально-вольового розвитку дошкільника. Педагогічні умови формування вольової поведінки дитини. Вередування та впертість, їх причини, шляхи подолання.

Тема 13. Громадянське виховання дошкільників. Сутність понять «громадянське виховання», «національно-патріотичне виховання», «соціально-громадянська компетентність». «Базовий компонент дошкільної освіти» про формування у дітей дошкільного віку соціально-громадянської компетентності. Складники соціально-громадянської компетентності. Засади громадянського виховання в дошкільному віці. Мета і завдання громадянського виховання. Форми та методи громадянського виховання дітей дошкільного віку. Роль вихователя у формуванні патріотичних почуттів

та національній свідомості дітей. Участь батьків у громадянському вихованні дітей.

Тема 14. Правове виховання дітей дошкільного віку. Правове виховання як засіб соціалізації дітей дошкільного віку. Сутність поняття «правове виховання». Розвиток теорії правового виховання дітей дошкільного віку. Мета і завдання правового виховання. Основні прийоми правового виховання дітей дошкільного віку. Форми та методи правового виховання дітей дошкільного віку. Вплив сім'ї на формування правової свідомості дитини.

Тема 15. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Екологічне виховання дошкільників з позиції нової парадигми. Сутність понять «екологічне виховання», «екологічна освіта», «екологічна компетентність». Принципи екологічного виховання. Завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку. Форми та методи екологічного виховання дітей дошкільного віку. Створення екологічно-розвивального середовища в закладі дошкільної освіти. Роль дорослих в екологічному вихованні дошкільників.

Тема 16. Гендерне виховання дітей дошкільного віку. Гендерне виховання дітей: вимоги сучасності. Сутність понять «гендерне виховання», «гендерний підхід». Мета і завдання гендерного виховання дітей дошкільного віку. Особливості гендерного виховання дошкільників. Зміст гендерного виховання дітей дошкільного віку. Чинники гендерного виховання дітей дошкільного віку. Форми й методи гендерного виховання дітей дошкільного віку. Педагогічні умови ефективності гендерного виховання дітей дошкільного віку у закладах дошкільної освіти.

Тема 17. Теорія гри в дошкільній педагогіці. Гра в освітньому просторі дошкільного закладу. Походження гри. Наукові теорії та сучасні дослідження гри. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікація дитячих ігор. Ігри за правилами в закладі дошкільної освіти. Роль гри в особистісному розвитку дитини дошкільного віку. Формування гри як діяльності.

Тема 18. Виховний потенціал творчих ігор. Виховне значення творчої гри. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці. Індивідуальні та спільні режисерські ігри в дошкільному віці. Сюжетно-рольові ігри дітей дошкільного віку. Потенціал театралізованих ігор. Будівельно-конструктивні ігри. Народна гра як засіб національного виховання дітей. Роль вихователя у розвитку ігрової діяльності дітей. Формування гри як діяльності. Зміст гри. Керівництво творчими іграми. Методика виявлення рівня розвитку творчих здібностей дитини дошкільного віку

Тема 19. Дидактичні ігри. Дидактична гра як ефективний засіб навчання дітей дошкільного віку. Розвивальний потенціал дидактичних ігор.

Особливості дидактичної гри. Структура дидактичної гри. Види дидактичних ігор. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.

Тема 20. Сім'я як соціальний інститут. Визначення сутності понять «сім'я», «типи сімей», «виховний потенціал сім'ї». Першочерговість сім'ї у формуванні особистості дитини. Функції сімейного виховання. Типи й класифікація сімей. Чинники, що характеризують виховний потенціал сім'ї. Компоненти виховного потенціалу сім'ї, виховний потенціал сім'ї. Педагогічні проблеми виховання дітей у сім'ї. Характерні особливості сучасного сімейного виховання. Мета і завдання сімейного виховання. Загальні принципи та напрями сімейного виховання. Методи сімейного виховання й специфіка їх застосування. Стили сімейного виховання. Методи вивчення сім'ї.

Тема 21. Педагогічна культура сучасних батьків. Сутність поняття «культура батьківства». Ціннісні орієнтації сім'ї як стрижень культури батьківства. Параметри культури батьківства сучасних батьків. Культура батьківства та її компоненти. Психолого-педагогічна компетентність батьків. Рівні сформованості культури батьківства. Педагогічна культура батьків та фактори, що впливають на впливають на її рівень. Шляхи підвищення культури батьківства.

Тема 22. Оптимізація взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти з сім'єю. Сім'я і заклад дошкільної освіти – два рівноправні суб'єкти виховного процесу. Соціально-педагогічне значення взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти і сім'ї в процесі виховання дитини. Причини обмеженої взаємодії ЗДО з батьками вихованців (на рівні управління ЗДО, на рівні педагогічного колективу, на рівні сім'ї). Особливості ставлення педагогів до взаємодії з сім'єю. Мета, завдання та зміст взаємодії ЗДО з батьками вихованців. Пріоритетні напрями роботи закладу дошкільної освіти з батьками вихованців. Умови оптимізації взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю. Основні принципи взаємодії з батьками вихованців. Організація підвищення рівня культури батьківства. Технологія досягнення взаєморозуміння з батьками (Д. Філонов).

Тема 23. Технології взаємодії інститутів родинного і суспільного виховання дітей дошкільного віку. Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю. Сутність поняття «технологія». Адресна взаємодія педагогів ЗДО з батьками вихованців. Традиційні форми і методи взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю: колективні, індивідуальні, наочно-інформаційні. Нетрадиційні технології взаємодії закладу освіти з батьками вихованців. Інформаційно-комунікаційні технології ЗДО з сім'єю. Особливості роботи педагогів закладу дошкільної освіти з батьками онлайн. Культура спілкування педагогів з батьками в онлайн-просторі. Цифрові ресурси у взаємодії педагогів

закладу освіти з батьками вихованців. Моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з сім'єю.

Тема 24. Педагогічний процес у закладі дошкільної освіти. Закономірності педагогічного процесу. Структура педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти. Розвивальне середовище як складова педагогічного процесу. Поняття «розвивальне середовище». Мета створення розвивального середовища в ЗДО. Структура розвивального середовища. Основні елементи розвивального середовища. Принципи побудови предметно-ігрового середовища в сучасних закладах дошкільної освіти. Особливості створення предметно-розвивального середовища для дітей з особливими освітніми проблемами. Універсальний дизайн в освіті. Планування педагогічного процесу. Планування педагогічного процесу у різновікових групах. Планування педагогічного процесу з дітьми з особливими освітніми потребами.

Тема 25. Підготовка дитини до навчання в школі. Освітній простір сучасного дошкільця і початкової школи. Перспективність у системі безперервної освіти. Природовідповідність виховання дітей у системі «закладу дошкільної освіти – початкова школа». Готовність дітей до шкільного навчання. Адаптація дітей до шкільного навчання. Дидактичні умови реалізації наступності закладів дошкільної та початкової освіти дітей. освіти. Спільна робота закладу дошкільної і школи.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА РАНЬОГО ДИТИНСТВА»

Тема 1. Предмет педагогіки раннього дитинства. Значення, основні принципи організації роботи з дітьми раннього віку за Базовим компонентом дошкільної освіти та чинними програмами. Предмет педагогіки раннього дитинства, закономірності виховання і навчання дітей від народження до 3 років. Відповідність традицій народної педагогіки законам фізичного та інтелектуального розвитку дитини. Дослідження виховання та розвитку дітей раннього віку вітчизняними та зарубіжними вченими. Характеристика основних принципів роботи з дітьми раннього віку в Базовому компоненті дошкільної освіти, в чинних програмах.

Тема 2. Особливості періоду розвитку дітей раннього віку. Значення раннього віку в розвитку особистості дитини. Теоретичне обґрунтування необхідності виховання дітей з моменту народження. Врахування особливостей періоду раннього дитинства: швидкий темп фізичного та психічного розвитку, неврівноваженість нервових процесів, підвищена вразливість дитини, недостатня морфологічна та функціональна зрілість

органів та систем організму, підвищена сенсомоторна потреба, емоційність та навіюваність дітей, потреба у спілкуванні з дорослим, взаємозв'язок стану здоров'я та психічного розвитку дитини, врахування індивідуальних особливостей розвитку дитини. Загальні вимоги до організації життя і виховання дітей раннього віку. Основні педагогічні правила виховання дітей раннього віку.

Тема 3. Методики раннього розвитку дітей. Поняття «ранній розвиток». Сучасні методики раннього розвитку дітей та їх актуальність. Методика раннього розвитку М. Монтесорі. Технології раннього навчання Г. Домана. Методика музичного виховання К. Орфа. Методика Джеккі Сілберг, методика раннього розвитку дітей Масара Ібука та інші.

Тема 4. Основні принципи та зміст виховання дітей першого року життя. Вікові етапи розвитку за періодами: від народження до 3 місяців; від 3 місяців до 6 місяців; від 6 місяців до 9 місяців; від 9 місяців до 12 місяців. Особливості організації режиму дня дітей першого року життя та організація режимних процесів в сім'ї та закладу дошкільної освіти. Критерії та особливості побудови режимних процесів (сон, неспання, годування, прогулянка). Організація проведення ігор та занять. Особливості організації самостійної діяльності дітей.

Тема 5. Особливості розвитку та виховання дітей другого року життя. Особливості розвитку дітей другого року життя: особливості організації режиму дня, організація і методика проведення ігор-занять, організація прогулянок. Організація самостійної діяльності дітей другого року життя. Форми спілкування з дорослими.

Тема 6. Виховання дітей третього року життя. Особливості розвитку та виховання дітей третього року життя. Режим, його організація та методика проведення режимних моментів. Значення індивідуального підходу для правильного виховання дітей. Особливості організації методик занять. Організація самостійної діяльності дітей третього року життя (ігрова діяльність, рухова діяльність, самообслуговування, самостійна художня діяльність)

Тема 7. Специфіка організаційно-методичної роботи в групах раннього віку. Створення в групах дітей раннього віку безпечного, здоров'язбережувального, розвивального предметно-ігрового середовища для активної діяльності вихованців. Методика організації самостійної діяльності дітей раннього віку з метою їх фізичного, розумового, морального та естетичного виховання. Планування і облік роботи вихователя в групах раннього віку. Адаптація та чинники, що визначають характер та тривалість звикання дітей до нових умов закладу дошкільної освіти.

Тема 8. Організація спільної роботи педагогів з батьками дітей раннього віку. Готовність подружжя до народження дитини: медичний, психологічний та соціальні аспекти. Роль пренатального та перинатального періоду розвитку людини, визначення понять пренатальна та перинатальна педагогіка. Вагітність та фактори ризику, роль спілкування батьків з дитиною у пренатальний період розвитку. Форми та зміст просвітницької роботи закладу дошкільної освіти з батьками. Проблеми виховання дітей раннього віку в сім'ї, чинники сімейного виховання.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ПРОГРАМА РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ»

Тема 1. Основи раннього втручання. Визначення, ціль, основне призначення та пріоритетний напрям раннього втручання. Переваги системи раннього втручання. Порівняльні характеристики «традиційної» медико-реабілітаційної моделі надання послуг та раннього втручання. Бар'єри на шляху впровадження системи раннього втручання. Керівні принципи послуги раннього втручання.

Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання. Міжнародна діяльність ЮНІСЕФ. Місія та мета програми розвитку політики раннього дитинства ЮНЕСКО. Діяльність Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ). Роль Ради Європи у впровадженні системи раннього втручання. Основні пріоритети та ключові елементи політики раннього втручання. Системи раннього втручання у різних країнах (США, Німеччина, Португалія, Канада, Ірландія).

Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку послуги раннього розвитку послуги раннього втручання в Україні. Створення центрів раннього втручання комунальної форми власності. Формування послуги раннього втручання на базі установ різного відомчого підпорядкування. Організація послуги раннього втручання. Соціальне замовлення послуг раннього втручання у недержавних суб'єктів. Формування політики раннього втручання, кроки її розроблення.

Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база. Правове забезпечення визначення та урахування особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Методичні підходи до оцінки ООП та розбудови на їх основі програм підтримки та допомоги для дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Досвід зарубіжних країн у ракурсі соціально-педагогічних характеристик процесу ранньої соціальної реабілітації.

Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання. Раннє виявлення проблеми або порушення в розвитку дитини. Види, спрямованість та основні завдання програм раннього втручання. Створення умов для задоволення особливих потреб розвитку дітей в ранньому віці. Фахова підтримка сильних сторін та задоволення потреб дитини з ООП.

Тема 6. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування. Сім'я як системоутворююча детермінанта в соціально-культурному статусі дитини. Психолого-педагогічний супровід родини. Етапи родинного супроводу дітей раннього віку з особливими освітніми потребами. Основні орієнтири програми домашнього візитування.

Тема 7. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини. Складові успішної реалізації програми раннього втручання у співпраці батьків та фахівців. Бар'єри на шляху реалізації програми втручання. Види, етапи та складові моніторингу успішності розвитку дитини.

Тема 8. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання. Система раннього втручання у контексті допомоги дітям з особливими потребами. Стандартні вимоги до системної ранньої допомоги: організаційні етапи, міждисциплінарна оцінка стану та особливостей розвитку дитини. Підготовка переходу дитини з системи раннього втручання до закладу дошкільної освіти.

Тема 9. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини. Цілі та зміст індивідуальної програми підтримки родини дітей раннього віку. Участь батьків, інших членів родини та фахівців у розробленні та реалізації індивідуальної програми втручання. Пріоритетність цілей в залежності від супутніх порушень. Визначення умов реалізації програми.

Тема 10. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання. Перегляд особливих освітніх потреб дітей з психофізичними порушеннями за результатами оцінювання та моніторингу динаміки їхнього розвитку. Постановка нових цілей та визначення нових потреб як показник позитивних зрушень у стані розвитку та навчальних досягнень дитини з ООП. Виявлення критеріїв, чинників та показників ефективності роботи з дитиною з ООП.

**ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ДИТИНА В СОЦІУМІ» З МЕТОДИКОЮ**

Тема 1. Сутність, зміст та особливості методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям, як основи підготовки дитини до життя в соціумі. Мета та завдання курсу. Зміст Базового компонента дошкільної освіти (освітній напрям «Дитина в соціумі»); Чинні програми по ознайомленню дітей з соціальною дійсністю. Поняття про об'єкт, предмет ознайомлення дітей з соціумом. Соціальне довкілля, соціальне дійсність. Природне довкілля.

Тема 2. Методи і прийоми ознайомлення дітей дошкільного віку з предметним довкіллям. Характеристика методів ознайомлення дітей з навколишнім середовищем. Методи безпосереднього і дійового пізнання дітьми довкілля, їх значення у розвитку дитини. Спостереження, прогулянки, екскурсії, особливості їх проведення в різних вікових групах. Обстеження предметів, бесіди про них, використання ТЗН, усна народна творчість та інші.

Тема 3. Методика проведення занять по ознайомленню дітей різних вікових груп з суспільним довкіллям. Класифікація занять по ознайомленню з соціумом. Сучасний стан наукових досліджень проблеми. Методика проведення різних видів занять, їх тематика, завдання, структура. Провідні методи навчання в різних вікових групах. Характеристика основних вимог до занять різних вікових груп.

Тема 4. Значення та особливості спілкування дітей дошкільного віку з однолітками та дорослими в системі різних суспільних відносин. Сутність спілкування дітей дошкільного віку з однолітками. Роль спілкування дошкільника з дорослими у розвитку особистості дитини. Особливості та форми спілкування дітей дошкільного віку з однолітками, його вплив на засвоєння норм поведінки життя в соціумі. Причини виникнення конфліктних відносин у спілкуванні дошкільників, шляхи подолання конфліктних ситуацій.

Тема 5. Формування основ патріотизму та громадянських почуттів у дітей різних вікових груп. Завдання типових програм («Дитина», «Дитина в дошкільні роки», «Впевнений старт», Українське дошкільля», «Соняшник», «Я – у Світі» та інші) з проблеми формування основ патріотизму та громадянських почуттів у дітей різних вікових груп. Ознайомлення з державними символами, формування уяви про рідний край, Батьківщину. Психолого-педагогічні основи методики роботи з дошкільниками.

Тема 6. Особливості економічного виховання та ознайомлення дітей з працею дорослих – як основа трудового виховання та майбутнього професійного самовизначення. Сутність економічного виховання дошкільників в умовах освітнього процесу дошкільного закладу. Мета та завдання з проблеми. Організація педагогічного процесу з економічного виховання дошкільників. Організація різних видів трудової діяльності. Форми та методи ознайомлення дітей дошкільного віку з працею дорослих,

формування інтересу у них та дбайливого ставлення до результатів праці дорослих.

Тема 7. Основи безпеки життєдіяльності, методика проведення занять по ознайомленню дітей з правилами дорожнього руху та пожежної безпеки. Основи БЖД. Методика проведення занять по ознайомленню дітей з правилами дорожнього руху та пожежної безпеки. Формування у дітей ціннісного ставлення до здоров'я через прилучення до здорового способу життя. Методика проведення занять по ознайомленню дітей дошкільного віку з безпечною поведінкою на вулиці та по ознайомленню з правилами пожежної безпеки.

Тема 8. Роль сім'ї та закладу дошкільної освіти у становленні дитячої особистості, основи методики формування статево-рольової поведінки у дітей дошкільного віку та формування уявлень про сім'ю. Сімейне середовище та середовище дошкільного закладу у формуванні цінностей та норм поведінки у соціумі в процесі становлення дитячої особистості. Формування уявлень про різні соціальні ролі, норми взаємин між людьми. Шляхи формування у дітей дошкільного віку початкового рівня входження в соціум. Характеристика стилів сімейної соціалізації, формування уявлень про сім'ю.

Тема 9. Педагогічне партнерство закладів дошкільної освіти, сім'ї та школи по ознайомленню дітей з соціальним довкіллям. Наукові основи проблеми наступності ЗДО, сім'ї та школи у період переходу від дошкільного до шкільного дитинства. Основні складники необхідності дотримання педагогічного партнерства різних соціальних інститутів в процесі ознайомлення дітей з соціумом. Формування соціального статусу школяра шляхом активізації інтересу та мотивації у дошкільників до шкільного навчання. Форми роботи та шляхи інтегрування зусиль закладу дошкільної освіти для створення умов забезпечення наступності підготовки дітей до школи.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»

Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення у контексті дитячого розвитку. Теоретико-методологічні засади дошкільної лінгводидактики.

Українська дошкільна лінгводидактика та її поняття. Методологічні засади дошкільної лінгводидактики. Природничі засади лінгводидактики. Психологічні засади лінгводидактики. Педагогічні засади лінгводидактики. Методи наукового дослідження в дошкільній лінгводидактиці.

Тема 2. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку дітей

Лінгводидактична концепція К. Ушинського. Лінгводидактична спадщина І. Срезневського. Лінгводидактична концепція Софії Русової. «Рідномовні обов'язки» І. Огієнка. О. Ольжич: національне виховання українського дошкілля. Лінгводидактична концепція В. Сухомлинського.

Тема 3. Сучасний етап розвитку вітчизняної та зарубіжної лінгводидактики

Сучасний етап розвитку лінгводидактики в Україні. Сучасні підходи до створення освітнього середовища у закладі дошкільної освіти (К. Крутій). Розвивальний потенціал мовленнєвого середовища закладу дошкільної освіти (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, І. Луценко, Т. Піроженко та ін.). Створення оптимального рівня мовленнєвого середовища для дітей різних вікових груп закладу дошкільної освіти. Закономірності становлення і розвитку мовлення, мовленнєвого спілкування у дітей. Мовленнєве зростання дошкільника за Т. Піроженко. Феномен комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (І. Луценко). Щоденник спостережень, спілкування з дітьми. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в зарубіжних країнах.

Тема 4. Завдання, зміст, засоби, форми, методи і прийоми розвитку мовлення, культури мовленнєвого спілкування дітей

Мета і завдання дошкільного закладу з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Форми організації розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Мета розвитку комунікативно-мовленнєвої сфери в дошкільному дитинстві. Сутність поняття «мовленнєва компетентність», складники мовленнєвої компетентності дошкільника: фонетичний, лексичний, грамаатичний, діалогологічний. Поняття «комунікативна компетентність», компоненти комунікативної компетентності. Базовий компонент дошкільної освіти: освітній напрям «Мовлення дитини» (2021). Завдання і зміст роботи з формування мовленнєвої компетентності дітей в різних вікових групах. Аналіз чинних освітніх програм: «Дитина», «Впевнений старт», «Українське дошкілля», «Я у світі» та ін. Мовленнєве заняття як основна форма роботи з формування мовленнєвої компетенції. Форми та засоби розвитку мовлення. Комплексне мовленнєве заняття. Тематичне мовленнєве заняття.. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей. Специфіка занять з рідної мови в різновікових групах. Методи і прийоми розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови. Інтерактивні методи навчання. Інноваційні методи і технології навчання. Засоби розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Мовлення вихователя та вимоги до нього. Мовленнєве середовище закладу дошкільної освіти. Наочний дидактичний матеріал з розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови. Організація спілкування дітей у повсякденній життєдіяльності. Планування освітнього процесу з розвитку мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури.

Тема 5. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства

Необхідність свідомого батьківства, спілкування майбутніх батьків у перинатальному періоді. Значення мови в розвитку дітей раннього віку.

Закономірності становлення і розвитку мовлення на першому році життя. Етапи розвитку мовлення на першому році життя. Емоційне спілкування дитини з дорослим. Розвиток голосових реакцій. Розвиток розуміння мовлення дорослого. Розвиток активного мовлення дитини. Особливості засвоєння перших слів. Шляхи становлення мовлення дітей на першому році життя. Прийоми розвитку домовних проявів і наслідування звуків, розуміння мовлення дорослих, навчання вимови перших усвідомлених слів. Методика використання предметних картинок. Методика розвитку мовлення дітей другого року життя. Зміст, завдання, форми, методи та прийоми роботи розвитку мовлення у дітей другого року життя. Необхідність спілкування з дитиною. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення малят. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання іграшки, картинки та творів художньої літератури в роботі з дітьми 2-го року життя. Види занять з розвитку мовлення дітей 2 років життя. Показ і називання предметів, предметів у дії. Ігри-заняття: з лялькою, на звуконаслідування. Показ інсценівок. Розповідання віршиків, утішок. Заняття з предметними і сюжетними і картинками. Заняття-спостереження тощо. Методика розвитку мовлення дітей третього року життя. Технології раннього навчання дітей. Закономірності розвитку мовлення на третьому році життя. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку дітей третього року життя. Зміст і завдання розвитку мовлення дітей третього року життя. Характеристика форм, методів і прийомів. Використання іграшки, картинки та творів художньої літератури в роботі з дітьми 3-го року життя. Зміст роботи з розвитку мовлення (освітні програми «Оберіг», «Дитина», «Я у світі»). Види ігор-занять. Організація спілкування дітей у повсякденному бутті. Технології раннього навчання дітей: М. Монтесорі, Г. Домана та ін.

Тема 6. Загальна характеристика розвитку мовлення дітей на різних етапах дошкільного дитинства

Особливості формування мовлення у дітей четвертого – п'ятого років життя. Специфіка роботи з розвитку мовлення, навчання мови й виховання мовленнєвої культури у дітей дошкільного віку в молодшій та середній групах закладу дошкільної освіти. Особливості формування мовлення у дітей шостого (сьомого) року життя. Специфіка роботи з розвитку мовлення, навчання мови й виховання мовленнєвої культури у дітей дошкільного віку в старшій групі закладу дошкільної освіти.

Тема 7. Теорія і методика виховання звукової культури мовлення,

формування фонетичного складника мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку

Сутність понять «звукова культура мовлення», «фонетичний складник мовленнєвої компетентності». Характеристика компонентів звукової культури мовлення. Закономірності засвоєння звукового ладу української мови, розвитку звукової сторони мовлення. Анатомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків. Будова мовленнєвого апарату. Поняття «фонема». Дофонемний і фонематичний період розвитку мовлення дитини. Особливості розрізнення і становлення звуків у дитячому мовленні. Особливості звуковимови дітей різних вікових груп. Завдання і зміст роботи з виховання звукової культури мовлення. Аналіз розділів програм «Дитина», «Впевнений старт» та ін. Спеціальні принципи роботи з виховання звукової культури мовлення. Методика формування фонематичного слуху. Дидактичні ігри і вправи на розвиток мовленнєвого слуху. Методика формування правильної звуковимови. Дидактичні ігри і вправи на розвиток компонентів звукової культури мовлення. Усвідомлення звукового складу української мови. Тематичні заняття з виховання звукової культури мовлення.

Тема 8. Теорія і методика словникової роботи, формування лексичного складника мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку

Сутність понять «словник», «активний словник», «пасивний словник», «лексична компетенція», «лексичний складник мовленнєвої компетентності». Закономірності засвоєння слова. Сучасні підходи до розвитку словника, дослідження з проблеми. Особливості словника дітей різних вікових груп. Особливості словника дітей дошкільному віці. Завдання і зміст словникової роботи в різних вікових групах дошкільного закладу. Принципи словникової роботи. Засоби словникової роботи. Методи ознайомлення дітей із довідками. Наочні методи ознайомлення дітей із довідками і словникової роботи. Специфіка завдань з формування лексичного складника мовленнєвої компетентності. Збалансованість словника з різних освітніх ліній. Завдання і зміст словникової роботи в різних вікових групах. Аналіз розділів програм «Дитина», «Впевнений старт» та ін. Заняття з ознайомлення дітей із довідками. Розглядання і бесіда за сюжетними дидактичними картинками. Розглядання репродукцій художніх картин. Заняття на ознайомлення дітей із якими, властивостями та ознаками предметів і явищ. Заняття на узагальнення, класифікацію, обмеження предметів та формування елементарних економічних уявлень у дітей. Методика ознайомлення дітей із правилами дорожнього руху. Методика ознайомлення дітей із правилами пожежної безпеки. Дидактичні ігри і вправи на реалізацію завдань словникової роботи. Тематичні заняття з словникової роботи. Розвиток словника дітей під час

інших видів занять і у повсякденному житті.

Тема 9. Методика формування граматичної правильності мовлення, граматичного складника мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку

Сутність понять «граматична правильність мовлення», «граматичне значення», «граматична компетенція», «граматичний складник мовленнєвої компетентності». Закономірності становлення граматичної правильності мовлення, засвоєння дітьми граматичних форм української мови. Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Дитяче словотворення. Сучасні підходи, дослідження з проблеми. Завдання і зміст роботи з формування граматичного складника мовленнєвої компетентності. Аналіз розділів чинних програм «Дитина», «Впевнений старт», «Українське дошкілля», «Я у Світі» ін. Спеціальні принципи формування граматичної правильності мовлення. Методи і прийоми формування граматичної компетенції. Дидактичні ігри і вправи на формування граматичної компетенції. Тематичні заняття з формування граматичної правильності мовлення.

Тема 10. Теорія та технології розвитку зв'язного мовлення, формування діалогічного складника мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку

Сутність понять «зв'язне мовлення», «ситуативне мовлення», «контекстне мовлення», «діалогічне мовлення», «монологічне мовлення», «діалогічне мовлення», «монологічне мовлення», «діалогічний (монологічний) складник мовленнєвої компетентності». Закономірності розвитку зв'язного мовлення. Сучасні підходи, дослідження з проблеми (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Луцан, І. Луценко та ін.). Завдання і зміст роботи з формування діалогічної компетенції в різних вікових групах. Аналіз розділів програм «Дитина», «Впевнений старт», «Українське дошкілля» та ін. Методи і прийоми розвитку діалогічного мовлення, навчання дітей діалогу. Методика проведення бесід, розмов. Дидактичні ігри і вправи на розвиток діалогічного мовлення. Комплексні і тематичні заняття з формування діалогічного складника мовленнєвої компетентності. Організація діалогічного спілкування дітей у повсякденному житті. Методика проведення бесід і полілогів. Тематичні заняття з формування комунікативної компетенції. Формування комунікативної компетенції в спільно-дорослій, самостійній комунікативно-мовленнєвій діяльності дітей. Характеристика методів і прийомів навчання дітей монологічного мовлення. Методика навчання дітей переказу художніх творів. Методика навчання описової розповіді. Методика навчання розповідання на теми з власного досвіду. Методика навчання розповідання за дидактичними картинками. Методика стимулювання словесної творчості та навчання та навчання дітей творчої розповіді.

Тема 11. Теорія і методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку

Діяльність як цілеспрямована активність, види діяльності. Художній образ, художньо-мовленнєва діяльність, її складові, структура. Змістова характеристика художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Театрально-мовленнєва, образотворчо-мовленнєва, музично-мовленнєва, літературно-мовленнєва діяльність. Функції художньої літератури: інформаційно-освітня, виховна, національно-духовна, історична, культуросна, естетична, розважальна тощо. Види художньої діяльності: художньо-естетичне сприймання тексту; художня комунікація, тобто розмова вихователя з дітьми на основі прочитаного раніше твору; словесна творчість дітей дошкільного віку. Зміст і базисні характеристики художньо-продуктивної діяльності (літературної) у БКДО (2021) і чинних програмах дошкільної освіти. Методика роботи з поетичними творами у закладі дошкільної освіти. Бесіди на морально-етичні теми. Сучасні методи заучування дитиною віршів. Простір дитячої книги. Вимоги до організації куточка книги в закладі дошкільної освіти (самостійно). Методика роботи з казкою та ілюстрацією.

Тема 12. Стимулювання мовленнєвої діяльності дітей у розвивальному середовищі ЗДО

Особливості, зміст і завдання організації і проведення мовленнєво-ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Принципи, форми організації і проведення мовленнєво-ігрової діяльності в ЗДО. Методи та прийоми роботи з організації і проведення мовленнєво-ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Поняття «діяльність», «мовленнєва діяльність», «ігрова діяльність», «мовленнєво-ігрова діяльність» дітей дошкільного віку. Поняття «театрально-ігрова діяльність». Різні види тетру (За Л. Артемовою). Вимоги до літературних творів для дітей. Драматизація та інсценування художніх творів дітьми. Гра-драматизація як засіб розвитку творчих здібностей дітей (За Н. Карпинською). Методика підготовки та залучення дітей до ігор-драматизацій та інсценізацій.

Стимулювання мовленнєвої активності дітей у процесі образотворчої діяльності. Структура образотворчо-мовленнєвої діяльності. Способи поєднання зображувальної та художньо-мовленнєвої діяльності. Розвивальний потенціал театралізованих ігор. Класифікація видів театралізованої діяльності. Види театру для дітей раннього та дошкільного віку. Методика розвитку мовлення дітей у процесі театралізованої діяльності.

Тема 13. Теоретичні засади оволодіння дитиною основами грамоти

Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи.

Погляди вітчизняних вчених на час початку навчання грамоти (К. Ушинський, В. Сухомлинський). Короткий історичний огляд методів

навчання грамоти у зарубіжній педагогіці (М. Монтесорі, Макіндер, Жакото). Методика звукового аналізу слів за М. Генінг і Н. Герман. Навчання грамоти за методикою Ж.-О. Декролі, Г. Домана, С. Лупан. Характеристика понять «загальномовленнєва», «спеціальна мовленнєва підготовка дітей до навчання у школі» (Л. Калмикова). Перспективність і наступність навчання дітей української (рідної) мови у закладах дошкільної освіти та початкової загальноосвітньої школи. Методика формування оцінно-контрольних дій у начально-мовленнєвій діяльності (А. Богуш). Методи навчання дітей грамоти. Основні напрями і завдання навчання грамоти в різних вікових групах. Аналіз розділів чинних програм «Дитина», «Впевнений старт», «Українське дошкілля», «Я у світі» та ін.

Тема 14. Методика ознайомлення дітей з поняттям «слово», «речення» «звук», «склад» слова

Методи і прийоми оволодіння дитиною основами грамоти. Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», «звук», навчання дітей звукового аналізу слів. Послідовність використання слів для звукового аналізу. Послідовність навчання звуковому аналізу слів. Методика ознайомлення дітей з поняттям «склад», «наголос», «наголошений склад». Методика навчання дітей звуковому та звуко-буквенному аналізу слів.

Тема 15. Підготовка руки дитини до письма

Завдання підготовки руки дитини до письма. Психолого-педагогічні умови реалізації завдань підготовки руки дитини до письма. Підготовка руки до письма за методикою А. Богуш. Дидактичні ігри з підготовки руки дитини до письма в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Види вправ з підготовки руки дитини до письма. Заняття з підготовки руки дитини до письма з дітьми старшого дошкільного віку.

16. Методика навчання української мови як державної в закладах національних спільнот. Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови в закладах дошкільної освіти та першого класу НУШ

Теоретичні засади навчання дітей дошкільного віку другої мови. Поняття двомовності. Характеристика видів і типів двомовності. Інтерференція, транспозиція, їх місце в процесі засвоєння дітьми національних спільнот української мови. Типові помилки в мовленні дітей.

Видатні педагоги про навчання дітей другої мови. Зарубіжні та вітчизняні дослідження проблеми навчання другої мови в дошкільному віці.

Засвоєння української мови як державної (освітня лінія Базового компонента «Мовлення дитини»). Завдання і зміст навчання української мови як державної. Принципи навчання української мови в закладах національних спільнот. Зміст, форми, методи, прийоми навчання української мови. Створення україномовного розвивального середовища.

Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. Змістовий аспект мовленнєвого розвитку дітей і учнів початкових класів НУШ. Наступність і перспективність мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку та учнів першого класу. Усвідомлення дитиною мовлення. Формування підготовленості дошкільників із загальним недорозвиненим мовленням до навчання у школі в умовах спеціального дошкільного Діагностичні методики обстеження мовленнєвої підготовленості дітей до школи.

Тема 17. Педагогічний менеджмент в організації навчально-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти

Сутність і завдання педагогічного менеджменту в організації навчально-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти. Роль директора закладу та вихователя-методиста в організації роботи розвитку мовлення в ЗДО. Планування і облік роботи з розвитку мовлення. Форми методичного керівництва роботою з розвитку мовлення в ЗДО. Робота з розвитку мовлення, формування мовленнєвої компетентності в управліннях освіти. Характеристика форм роботи з розвитку мовлення методичних кабінетів відділів освіти.

Тема 18. Спільна робота закладу дошкільної освіти та сім'ї з розвитку мовлення дітей

Роль сім'ї у розвитку мовлення, реалізації вимог Базового компонента дошкільної освіти, мовленнєвій підготовці дитини до школи. Завдання закладів дошкільної освіти у роботі з сім'єю щодо реалізації освітнього напрямку «Мовлення дитини» БКДО. Зміст роботи ЗДО і сім'ї з розвитку мовлення, які навчаються за очною, дистанційною та змішаною формою навчання. Форми і методи роботи з родиною щодо реалізації освітнього напрямку «Мовлення дитини» БКДО. Форми і зміст роботи закладу дошкільної освіти і сім'ї з формування й розвитку мовлення дітей від народження, раннього та дошкільного віку. Едність вимог, педагогічна освіта, батьківські семінари, лекторії, школи батьків, педагогічні бюлетені, відвідування дітей вдома, батьківські й групові збори, індивідуальні та групові консультації, лепбуки, зустрічів viber групах тощо.

Сучасні навчальні й методичні посібники мовленнєвого розвитку дітей в умовах сімейного виховання.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Тема 1. Теорія і методика фізичного виховання як педагогічна наука. Закономірності формування фізично розвинутої, здорової людини

готової до життя, до праці, до захисту батьківщини. Зміст, мета, завдання методики як наукової дисципліни. Зв'язок методики з іншими науками. Основні поняття, риси, принципи.

Тема 2. Загальна характеристика засобів фізичного виховання: гігієнічні фактори, оздоровчі сили природи, фізичні вправи. Вплив рухів, що входять до різних видів діяльності на фізичний розвиток дітей. Фізична вправа – специфічний засіб фізичного виховання.

Тема 3. Стройові вправи і методика навчання. Визначення, види, загальна характеристика стройових вправ, їх значення. Методика навчання стройових вправ дітей різних вікових груп.

Тема 4. Загальнорозвивальні вправи і методика їх навчання. Загальна характеристика, значення, класифікація загальнорозвиваючих вправ. Використання предметів і вимоги до них. Методика навчання: організація дітей різних вікових груп, прийоми навчання, попередження та виправлення помилок, темп виконання і дозування фізичного навантаження, музичний супровід.

Тема 5. Методика проведення фізкультурних занять в залі. Способи організації дітей, місце навчання фізичних вправ на заняттях, темп виконання фізичних вправ і дозування фізичного навантаження, моторна щільність, емоційне і психічне навантаження, прийоми його регулювання.

Тема 6. Методика проведення фізкультурних занять на повітрі. Особливості змісту і методика проведення занять на повітрі /майданчику / в різні пори року. Підготовка вихователя до заняття. Добір вправ, темп виконання вправ і дозування фізичного навантаження, розміщення обладнання. Виконання вимог безпеки та забезпечення страховки на занятті. Нетрадиційні підходи до організації занять з фізичного виховання.

Тема 7. Ранкова гімнастика, гімнастика після сну. Значення ранкової гімнастики (зарядки) Побудова ранкової гімнастики і підбір вправ в залі і на повітрі (майданчику). Складання комплексів ранкової гімнастики. Особливості ранкової гімнастики в мішаній за віком групі. Особливості проведення ранкової гімнастики на майданчику (на повітрі) в різні пори року. Медико-педагогічний контроль за умовами проведення ранкової гімнастики, за навантаженням, музичний супровід.

Тема 8. Загартування дітей дошкільного віку. Поєднання загартовуючих заходів з фізичними вправами. Своєрідність загартовувальних процедур в поєднанні з фізичними вправами. Підбір фізичних вправ для повітряних, сонячних і водних процедур і особливості методики їх проведення з дітьми різних вікових груп.

Тема 9. Організація і методика проведення фізкультхвилинок, фізкультпауз. Підбір і проведення фізичних вправ в різних вікових групах,

методика проведення. Особливості проведення фізкультхвилинок, фізкультпауз в мішаній за віком групі.

Тема 10. Повсякденна робота з фізичного виховання: пішохідні переходи, прогулянки за межі дошкільного закладу. Значення, місце в режимі дня. Визначення завдань. Вибір маршруту та способів пересування. Проведення фізичних вправ в природних умовах. Підбір фізкультурного інвентарю. Забезпечення страхування і попередження травм.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ»

Тема 1. Теоретичні основи методики ознайомлення дошкільників з природою. Загальна характеристика методів ознайомлення дітей з природою. Предмет, завдання методики ознайомлення дітей з природою в дитячому садку. Виховні і навчальні задачі, які здійснюються під час ознайомлення дошкільників з природою. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей з природою.

Суть методу ознайомлення дітей з природою. Класифікація методів за різними джерелами. Аналіз різних систем класифікації методів. Вибір методу. Етапи засвоєння дітьми знань. Взаємозв'язок всіх методів між собою. Різноманітність прийомів, які спрямують дітей на виконання певного дидактичного завдання. Репродуктивний, проблемний, дослідницький, естетичний шлях.

Тема 2. Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою. Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою (визначення спостереження і його навчально-виховне значення; види спостережень; методика керівництва спостережень; структура спостережень, етапи; підготовка вихователя до спостережень; прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку).

Використання ілюстративного матеріалу під час ознайомлення дошкільників з природою. Види ілюстративного матеріалу. Вимоги до змісту та оформлення наочності у різних вікових групах. Потреба використання ілюстративного матеріалу під час ознайомлення дошкільників з природою. Методика використання різних видів ілюстративного матеріалу.

Прийоми, які доцільно поєднати в процесі проведення спостереження за птахами на прогулянці. Приваблювання прахів на ділянку закладу. Визначення об'єкту спостереження, навчальних, розвиваючих і виховних завдань. Аналіз конспекту спостереження (відповідність обраного об'єкту

вимогам програми, використання різноманітних прийомів роботи з дітьми, типи питань до дітей, здійснення завдань екологічного виховання).

Тема 3. Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Характеристика словесних методів ознайомлення дошкільників з природою. Взаємодія чуттєвого і раціонального пізнання.

Розповідь вихователя. Розповіді сюжетні і описові. Словесні логічні завдання. Використання дитячої природознавчої літератури.

Бесіда (вступні, супровідні, заключні). Вимоги до різних видів бесід, їх місце в навчально-виховному процесі в різних вікових групах. Специфіка змісту бесіди, її тип, своєрідність проведення, використання наочного матеріалу в ході бесіди.

Тема 4. Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Праця дітей в природі. Праця в природі як один із основних методів ознайомлення дошкільників з природою. Навчально-виховне значення праці в природі, її своєрідність. Види праці в природі, її зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей у природі: доручення, чергування, колективна праця. Методика організації праці в природі з дітьми різних вікових груп.

Педагогічні, гігієнічні вимоги до праці дітей у природі, додержання техніки безпеки під час праці дітей у природі.

Пошуково-дослідницька діяльність. Дослід, як метод ознайомлення дітей з природою і його навчально-виховне значення. Види дослідів. Структура проведення дослідів. Вимоги до нескладних дослідів в природі. Методика організації і проведення нескладних дослідів. Зміст пошуково-дослідницької діяльності дітей різних вікових груп. Організація куточків дослідницької діяльності.

Тема 5. Гра як метод ознайомлення дошкільників з природою.

Значення ігор в ознайомленні дітей з природою. Класифікація ігор.

Будівельно-конструктивні ігри з природними матеріалами (піском, водою, глиною, снігом, льодом, листям, плодами тощо). Значення цих видів ігор для розвитку сенсорної культури і пізнання природи.

Творчі, рольові ігри під час ознайомлення дошкільників з природою як засіб закріплення знань дітей про природу.

Дидактичні ігри. Значення дидактичних ігор природничого змісту для всебічного розвитку особистості. Класифікація. Методика проведення дидактичних ігор в різних вікових групах.

Рухливі ігри під час ознайомлення дошкільників з природою.

Гра як заняття з ознайомлення з природою або його частина.

Тема 6. Форми організації роботи по ознайомленню дітей з природою. Загальна характеристика основних форм ознайомлення дітей з

природою. Необхідність використання різноманітних форм у освітньому процесі Зв'язок навчальних завдань з різними формами роботи.

Заняття як важлива форма ознайомлення дітей з природою. Значення і місце занять у системі роботи ознайомлення з природою дітей різних вікових груп. Зміст знань, умінь і навичок, що формуються на заняттях з природознавства, виходячи з вимог програми. Єдність виховних та освітніх завдань, що здійснюються на заняттях. Відбір матеріалу до заняття. Зв'язок занять з іншими формами роботи. Типи занять за місцем в системі ознайомлення з природою дітей дошкільного віку. Методика проведення занять з дітьми різного віку. Особливості організації та проведення занять з дітьми різного віку. Інтегровані заняття. Особливості застосування інтегрованих занять. Перевага інтегрованих занять. Структура інтегрованого заняття.

Тема 7. Повсякденні прогулянки. Місце прогулянок в режимі дня. Основні структурні частини та періодичні елементи прогулянок. Зміст спостережень за об'єктами і явищами природи на прогулянці. Форми організації спостережень. Стимулювання дітей до самостійних спостережень, керівництво ними вихователем. Організація різноманітних ігор з природним матеріалом в різні пори року. Праця дітей на ділянках під час прогулянок. Організація пошуково-дослідницької діяльності на прогулянці.

Тема 8. Цільові прогулянки, їх значення в збагаченні уявлень дітей про довкілля, в пізнанні природного середовища місцевості. Умови проведення цільових прогулянок. Зміст спостережень на цільових прогулянках.

Тема 9. Експерсія як особливий вид занять. Місце експерсії в системі роботи щодо ознайомлення дітей з природою в умовах дитячого закладу. Тематика і структура експерсій в природу. Методика проведення експерсій. Підготовка вихователя до експерсії. Визначення програмових завдань, місця маршруту експерсії. Підготовка дітей до експерсії. Поєднання різноманітних методів і прийомів у роботі з дітьми в ході експерсій. Організація діяльності дітей на експерсії: пізнавальної, ігрової, трудової. Відмінність між експерсіями, цільовою і повсякденною прогулянкою.

Збір природного матеріалу під час експерсій і прогулянок та подальша робота з ним. Підбір обладнання для збору і розміщення природного матеріалу. Спостереження, вирощування, догляд за тваринами в різних вікових групах. Закріплення знань, отриманих під час експерсій у ході подальших спостережень, та інших видах роботи.

Тема 10. Засоби фіксації знань. Класифікація засобів фіксації знань дітей про природу. Ведення дітьми календарів природи в молодшому дошкільному віці. Ведення дітьми календарів погоди в старшому дошкільному віці. Складання з дітьми гербаріїв, колекцій, букетів. Виготовлення дітьми старшого дошкільного віку поробок з природничого матеріалу. Використання

зображувальної діяльності дітьми різного дошкільного віку в закріпленні знань про природу. Організація свят та розваг природного змісту

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ»

Тема 1. Розвиток і сучасний стан теорії та методики формування елементарних уявлень. Становлення та розвиток методики формування елементів математики у дітей дошкільного віку. Сучасний стан методики навчання дітей математики.

Тема 2. Ознайомлення дітей із поняттям «множина, число» та теоретичними засадами розвитку первинних математичних знань про множину, число й лічбу в дітей дошкільного віку; методи і прийоми розвитку первинних математичних знань про множину, число й лічбу в дітей дошкільного віку. Особливості порівняння груп предметів за їх кількістю. Способи по рівняння. Формування розуміння відношень рівності та нерівності. Роль різних аналізаторів у сприйманні кількості предметів.

Тема 3. Формування уявлень про кількість, числа натурального ряду, розвиток лічильної діяльності у дітей дошкільного віку. Особливості порівняння груп предметів за їх кількістю. Способи порівняння. Формування розуміння відношень рівності та нерівності. Роль різних аналізаторів у сприйманні кількості предметів. Методика навчання лічби. Перехід дітей дошкільного віку від лічби до арифметичних дій. Особливості розуміння арифметичних задач. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з задачами, етапи ознайомлення та роботи над задачами. Удосконалення навичок лічби: рахування предметів, що відрізняються за формою, розмірами, при різному напрямку їх розташування, лічба у різних напрямках.

Тема 4. Формування поняття про величину предметів у дітей раннього і дошкільного віку Особливості сприйманні розмірів предметів дітьми раннього та дошкільного віку. Особливості виміральної діяльності у дітей старшого дошкільного віку. Прийоми навчання вмінню розрізняти у предметах їх розміри з допомогою мірки. Навчання порівнювати предмети за довжиною, шириною, висотою. Упорядкування їх за розмірами. Вправлення у розвитку окоміру. Особливості вимірювання дітьми об'єму рідинних та сипучих тіл. Можливість пізнання старшими дошкільниками загальноприйнятих мір. Ознайомлення із способом вимірювання безперервних величин.

Тема 5. Формування у дітей раннього і дошкільного віку уявлень про форму предметів та геометричні фігури. Поняття про форму предметів. Особливості сприймання форм предметів та геометричних фігур дітьми

раннього і дошкільного віку. Завдання щодо ознайомлення дітей з формою предметів і геометричними фігурами. Методика ознайомлення дітей із геометричними фігурами в різних вікових групах.

Тема 6. Особливості формування просторових уявлень у дітей раннього і дошкільного віку. Поняття про простір і просторові орієнтири. Особливості сприймання простору дітьми раннього і дошкільного віку. Етапи розвитку розрізнення просторових напрямків дошкільниками. Особливості сприйняття та відображення просторових відношень між предметами. Завдання з формування у дітей уявлень про простір. Методика формування просторових уявлень у дітей різних вікових груп.

Тема 7. Особливості формування уявлень про час у дітей раннього і дошкільного віку. Поняття про час і його особливості. Завдання з навчання дітей орієнтування в часі. Методика формування уявлень про час, навчання розрізненню частин доби, визначення їх послідовності в різних вікових групах. Методика формування уявлень про рік, календар, систему мір часу в старшому дошкільному віці.

Тема 8. Особливості логіко-математичного розвитку дошкільника. Поняття «логіко-математичного розвитку» дітей дошкільного віку. Аналіз основних понять: класифікація, серіація, вимірювання та обчислення. Особливості діагностики рівня логіко-математичного розвитку дітей в різних вікових групах.

Тема 9. Педагогічна взаємодія ЗДО з сім'єю та школою в питаннях логіко-математичного розвитку дошкільника. Форми роботи із сім'єю з питань математичного розвитку дітей: доповіді на батьківських зборах, організація виставок наочних посібників з описом їх використання, відкритих занять з математики для батьків. Забезпечення наступності між дошкільною освітою і школою у формуванні предметно-практичної компетентності.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ»

Тема 1. Теоретичні основи художньої праці та організація художньої праці та дизайну з дітьми дошкільного віку. Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку. Психолого-педагогічні основи художньої праці. Аналіз змісту Базового компонента та програм дошкільної освіти щодо визначення основних підходів до розвитку дитини дошкільного віку в художньо-продуктивній праці. Значення художньої праці для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Предмет і завдання курсу «Художня праця та основи дизайну».

Тема 2. Дидактичні основи роботи з дітьми у галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну). Поняття про колір та його властивості. Основні закони Принципи організації роботи з дітьми дошкільного віку у галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну). Форми навчання дошкільників художньої праці та основ дизайну. Методи навчання дітей дошкільного віку художньої праці та основ дизайну. Роль вправ і творчих завдань у навчанні дітей дошкільного віку художньої праці. Аналіз дитячих робіт з художньої праці.

Тема 3. Історія виникнення паперу. Техніка трафарету, штампу ішаблону в процесі обробки паперу і картону. Розробка дизайн-проектів. «Художня праця та основи дизайну» як навчальний предмет. Організація навчальної роботи в майстерні. Техніка безпеки. Використання матеріалів для виготовлення клеючих сумішей: крохмалі, пшенична мука, столярний клей. Якість і недоліки різних видів клею.

Короткі відомості з історії виникнення паперу та розвитку паперової промисловості. Виробництво паперу і картону на Україні. Сучасні машини і обладнання паперових підприємств. Використання паперу в різних галузях господарства.

Поняття про трафарет, шаблон, штамп. Використання трафарету, штампу і шаблону в окремих галузях виробництва поліграфічної, текстильної, художньої, будівельної промисловості. Використання трафарету, штампу і шаблону в практиці масового виготовлення наочних посібників, ігор, іграшок, костюмів і головнихуборів для свят і творчих ігор.

Тема 4. Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм плетіння килимків. Поняття про аплікацію. Використання аплікації в дитячому садку при створенні картин орнаментів, прикрашенні альбомів, наочних посібників, при виготовленні дидактичного матеріалу, іграшок. При оформленні стендів.

Матеріали для аплікації: папір, природні матеріали (солома, засушені рослини, насіння, кора дерев, тополиний пук). Матеріали для фону: глянцевої, оксамитовий, шагреновий, тиснений, срібний, бронзовий напір, картон, планшети та ін. Клеючі суміші. Обладнання.

Тема 5. Конструювання з квадрату поділеного на 16 частин. Папір і картон придатні для виготовлення об'ємних виробів. Специфіка роботи з картоном. Прості об'ємні вироби із смужок паперу, квадратних, прямокутних листів. Об'ємні вироби з квадратного листка, поділеного на 16 частин. Об'ємні вироби прямокутної, циліндричної форми. Склеювання за допомогою зубчиків і прямокутних відгинів. Оформлення об'ємних виробів аплікацією з кольорового паперу. Використання об'ємних виробів як ігрового матеріалу.

Тема 6. Посібники для рухливих ігор і святкових ранків. Театральні маски. Педагогічні, естетичні і технічні вимоги до іграшок і посібників для творчих ігор. Підвищення міцності посібників шляхом наклеювання паперу на марлю. Посібники з цупкої тканини, картону, пап'є-маше. Види посібників і іграшок для творчих ігор, свят, інсценівок, казок.

Тема 7. Паперопластика у ЗДО. Папір і картон придатні для виготовлення об'ємних виробів. Специфіка роботи з картоном. Прості об'ємні вироби із смужок паперу, квадратних, прямокутних листів. Об'ємні вироби прямокутної, циліндричної форми. Склеювання за допомогою зубчиків і прямокутних відгинів. Оформлення об'ємних виробів аплікацією з кольорового паперу. Використання об'ємних виробів як ігрового матеріалу.

Тема 8. Виготовлення виробів в техніці пап'є-маше. Поняття рельєф (барельєф, горельєф). Застосування пап'є-маше в декоративно-ужитковому мистецтві. Обладнання, інструменти та пристосування для роботи з пап'є-маше. Матеріали. Організація робочого місця. Виконання рельєфів та об'ємних форм за моделлю та формою: виклеювання, сушіння, зняття копії з форми, монтаж виробу. Ґрунтування, шліфування та оздоблення виробу (передача різних фактур, фарбування і розпис).

Тема 9. Інноваційні технології у дитячому дизайні. Аплікаційно-графічний дизайн (для дітей 4-5 років): твори на площині (малюнки, мозаїки, фризи, панно, силуети і т.д.); нетрадиційні технології зображення (тичкування, монотипія, діотипія, пластилінографія, кляксографія, набризг, малювання штампами, трафаретами й ін.)

Об'ємний дизайн (для дітей 5-6 років): виготовлення іграшок-сувенірів, дитячої біжутерії, паперову пластику, прикрасу одягу, створення зразків оздоблення приміщень екопластика; декупаж.

Тема 10. Робота з природним матеріалом. Ознайомлення з природним матеріалом, який використовується в аплікації в процесі навчальної навчальної дизайн-діяльності. Конструювання об'ємних виробів з природних матеріалів. Аплікація з листя, квітів, насіння овочів, фруктів.

Тема 11 . Робота з нитками та тканиною. Вишивка і аплікація. Декоративні шви. Аплікація на тканині. Вишивання декоративними стрічками. Пошиття та оформлення м'якої іграшки.

Тема 12. Робота з різними матеріалами. Конструювання іграшок непридатних дріб'язкових матеріалів (меблі, транспорт). Конструювання виробів з утилізованої пластмасової продукції (іграшки з поролону).

ТЕМА 13. Методика і педагогічні технології розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності. Організація та методика проведення занять з малювання у вікових групах ЗДО. Малювання як провідний вид образотворчої діяльності дітей. Розвиток особистості дитини у

процесі занять з ліплення. Зміст і методика керівництва аплікацією у вікових групах ЗДО. Особистісно розвивальна спрямованість конструктивно моделювальної діяльності. Декоративна діяльність дітей дошкільного віку як засіб і середовище розвитку особистості.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

Тема 1. Предмет і основні завдання методики музичного виховання дошкільників. Музика як один із видів мистецтва. Предмет та основні завдання курсу. Характеристика основних понять (музичне виховання, музичний розвиток, музична вихованість, музикальність). Основні методи педагогічних досліджень у галузі музичного виховання. Завдання музичного виховання дітей дошкільного віку.

Тема 2. Основні види музичної діяльності в ЗДО. Загальна характеристика основних видів музичної діяльності: слухання музики; співи, музично-ритмічні рухи (рухи під музику, танці, музична гра); гра на дитячих музичних інструментах. Основні завдання розділу слухання музики. Музичний репертуар. Навчання співів – один із найсильніших засобів естетичного впливу на особистість. Охорона дитячого голосу. Діапазон. Співацька постава. Вокальні навички. Дихання. Дикція. Розспівування. Рухи під музику. Танці. Види танців: фіксовані, імітаційні та вільні. Музична гра (сюжетна, безсюжетна). Гра на дитячих музичних інструментах (шумові, струнні, духові, клавішно-язичкові, ударно-клавішні, ударні).

Тема 3. Методика навчання основних видів музичної діяльності в кожній віковій групі. Слухання музики. Методика навчання в кожній віковій групі. Методи і прийоми роботи на заняттях із слухання музики. Співи. Методика навчання в кожній віковій групі. Основні методичні прийоми розвитку співочих навичок (виразне виконання вокального твору музичним керівником, конкретний показ співочих умінь та слово педагога (пояснення, вказівки і т. ін.).

Музично–ритмічні рухи. Методика навчання в кожній віковій групі. Методи і прийоми навчання музично-ритмічних рухів. Методика навчання музичним рухливим іграм. Навчання гри на дитячих музичних інструментах в кожній віковій групі (молодша, середня, старша). Дитячий оркестр – один із видів колективного музикування.

Тема 4. Форми організації музичної діяльності в ЗДО. Загальна характеристика основних форм музичної діяльності у ЗДО: заняття; музика в повсякденному житті дошкільного закладу; музичне виховання в сім'ї (в родині). Значення занять як форми організації музичної діяльності дітей дошкільного віку. Самостійна музична діяльність дітей. Форми використання

музики в повсякденному житті. Значення сімейного виховання як важливого засобу музичного розвитку дітей. Особливості музичного виховання в сім'ї.

Тема 5. Музичні заняття, їх структура і зміст. Роль і зміст музичних занять. Види і типи музичних занять (фронтальні, групові, індивідуальні, індивідуально-групові); (традиційні, тематичні, бінарні, комплексні, домінантні). Структура і методика проведення музичного заняття у ЗДО, його позитивні та негативні моменти. Планування та облік музичних занять.

Тема 6. Роль музики на святах і розвагах у закладах дошкільної освіти. Значення свята у закладі дошкільної освіти. Зміст і організація свят. Підготовка та проведення свят. Значення розваг. Їх види і форми (концерт, гра-драматизація, ляльковий театр, тіньовий театр, настільний театр, театр п'яти пальців, вечір ігор, розваг, атракціонів). Роль музики в їх проведенні. Обов'язки ведучого на святі. Проведення святкових ранків.

Тема 7. Організація роботи з музичного виховання у ЗДО. Обов'язки завідувача, вихователя-методиста, музичного керівника з питань музичного виховання дошкільників у ЗДО. Роль вихователя в процесі музичного виховання дітей дошкільного віку.

Тема 8. Планування і облік роботи музичного виховання у ЗДО. Планування роботи з музичного виховання у ЗДО. Види планів. Умови успішного планування роботи з дітьми (знання вимог навчальної програми; знання вимог спеціалізованої або додаткової програми, матеріал якої частково використовується в роботі колективу; знання музичного репертуару для всіх вікових груп і вимоги до його підбору; знання вікових і індивідуальних особливостей дітей, обізнаність з рівнем розвитку музичної вихованості кожної дитини; тісний контакт з членами педагогічного колективу, урахування їх інтересів і можливостей). Облік – важлива умова правильної побудови музично-виховної роботи з дітьми.

Тема 9. Наступність і перспективність в організації музичної діяльності в закладах дошкільної освіти та початкової школи. Перспективність і наступність – принципи неперервності освіти. Неперервність освіти – як система безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального потенціалу як найвищої цінності нації. Наступність – врахування вчителями початкової школи здобутків і досягнень дітей в дошкільній освіті з метою організації природного входження дитини в процес систематичного навчання і виховання, спілкування більш високого гатунку в умовах нового соціального середовища (це знання програм, змісту й методик дошкільної освіти, базових досягнень щодо розвитку дітей старшого дошкільного віку за різними видами їхньої музичної діяльності та музичної вихованості).

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗДО»

Тема 1. Теорія гри. Значення теорії ігрової діяльності дітей для дошкільної освіти. Сутність термінологічного словосполучення «теорія ігрової діяльності» Зміст поняття «методологія теорії ігрової діяльності». Визначення вихідних позицій теорії ігрової діяльності. Характеристика вихідних теорій сучасної наукової інтерпретації ігрової діяльності. Принципи, Об'єктивні закони і закономірності та наукові підходи в методологічному забезпеченні теорії ігрової діяльності. Категоріально-понятійний апарат теорії ігрової діяльності. Основні складові педагогічної теорії ігрової діяльності дітей як системна цілісність (Л. Артемова, Р. Жуковська, Т. Маркова, Н. Михайленко, Е. Костяшкін, Б. Кобзар, О. Огородніков, К. Агафонова, Л. Веденісова, Р. Зіміна, В. Чубенко та ін.). Структура ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Характеристика структурних компонентів ігрової діяльності (мотиваційний, цільовий, змістовий, процесуально-операційний, контрольний-оцінний, результативний)

Тема 2. Теоретичні засади класифікації ігор дітей дошкільного віку. Сутність *класифікації* ігор дітей дошкільного віку та її педагогічне значення. Проблема класифікації дитячих ігор в історії вітчизняної педагогіки. Структура гри як критеріальна основа класифікації ігор дітей. Поділ ігор дітей дошкільного віку на дві системоутворюючі групи. Особливості творчих ігор дітей. Якісна характеристика ігор за готовими правилами. Види творчих ігор. Видове розмаїття ігор за готовими правилами.

Тема 3. Сучасне програмно-методичне забезпечення ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Аналіз сприятливих соціальних умов для розвитку теорії й практики національної освіти загалом та порушеної в дослідженні проблеми зокрема на початку 90-их років ХХ століття. Основні нормативно-правові документи.

Мета і завдання роботи закладів дошкільної освіти у чинних програмах, які рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

Тема 4. Планування ігрової діяльності дітей в різних вікових групах. Особливості планування ігрової діяльності дітей в різних вікових групах відповідно до чинних нормативних документів. Види планування, структурні компоненти. Вимоги до планування ігрової діяльності дітей. Висвітлення передового педагогічного досвіду щодо планування ігрової діяльності дітей дошкільного віку.

Тема 5. Вимоги до організації різних видів ігор дітей дошкільного віку. Особливості ігрової діяльності дітей різних вікових груп. Етапи розвитку

ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Забезпечення продуктивного функціонування всіх структурних компонентів ігрової діяльності.

Особливість методики керівництва творчими іграми та іграми за правилами. Принципи організації ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Система педагогічних методів і прийомів. Вимоги до керівника грою.

Тема 6. Діагностика ігрових інтересів дітей дошкільного віку. Психолого-педагогічна оцінка впливу ігрової діяльності на особистісний розвиток дитини. Мета та завдання діагностування ігрових інтересів та ігрових умінь дітей дошкільного віку. Характеристика діагностичних методик. Особливості діагностування ігрових інтересів дітей дошкільного віку. Аналіз результатів діагностики.

Тема 7. Особливості створення ігрового середовища в ЗДО. Розвивально-виховне ігрове середовище ЗДО. Педагогічна доцільність щодо створення розвивально-виховного ігрового середовища в дошкільному навчальному закладі. Ігровий простір ЗДО, зміст та його складники. Вимоги до організації ігрового простору. Ігрові реквізити та вимоги до них.

Тема 8. Методична робота з педагогами з організації ігрової діяльності дітей. Технології організаційно-методичного керівництва: педрада, щомісячний семінар-практикум, пропаганда напряду серед батьків, індивідуальна робота з родиною, встановлення зв'язків з різними установами (школа, Музей іграшки тощо) задля здійснення освітньо-виховної роботи дітьми і родинами. Форми організаційно-методичної роботи з вихователями: групові консультації, практичні заняття, круглі столи, дискусії, презентації практичного досвіду.

Практичне забезпечення педагогів, батьків та громадськості шляхом добору методичної літератури, організації виставок, створення опорних конспектів ігор, конкурсів, спільних заходів з родинами, школою.

Рекомендована література

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОН України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» URL:

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20do_shkilnoyi%20osvity.pdf

2. Березовська Людмила. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 252 с.

3. Беленька Г. Дошкільнятам про світ природи: *Діти четвертого року життя (молодший дошкільний вік)*: навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, О. А. Половіна. К.: Генеза. 2018. С. 128
4. Бондаренко Н. Формування в старших дошкільників духовних цінностей засобами регіональної культурно-історичної спадщини. Навчально-методичний посібник. Слов'янськ. Видавництво Маторін Б. І. 2019р. 185с.
5. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: Університетська книга. Суми, 2019. 428 с.
6. Впевнений старт: книга вихователя: методичний посібник. Київ: Українська академія дитинства, 2018. 144с.
7. Джаман Т. В. Історія педагогіки України. Навч. посібник. Рекомендовано МОН України Новий світ-2000, 2022
8. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна, О. М. Половіна та ін.; наук. ред. Г. В. Беленька ; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. С. 440
9. Дука Т. М. Ознайомлення дітей з природним довкіллям: навч.-метод. посіб. для студентів пед. вузів / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань. Візаві. 2020. 155 с.
10. Дурманенко О. Л. Освітня діяльність у групах раннього віку. Навчально-методичний посібник. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М. 2022. 188 с.
11. Ємчик О. Методика логіко-математичного розвитку : методичні вказівки до практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 44 с.
12. Закон України «Про дошкільну освіту» <https://osvita.ua/legislation/law/2234/>
13. Зайцева Т. Ю. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку: посібник на допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів/ Т. Зайцева, Н. Юрчик. Тернопіль: Мандрівець, 2024.
14. Ігрова діяльність старших дошкільників / Упор. Н. Ф. Юрченко. Х.: Вид. група «Основа», 2021. 304 с.
15. Інноваційні технології в дошкільній освіті: *Збірник наукових статей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, м. Переяслав-Хмельницький, 28-29 березня 2019 р. / за заг. ред. Л. О. Калмикової,
16. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних науки України. Київ: ФОП «Ференець В. Б». 2020. 44 с.
17. Кудикіна Н. В. Теорія ігрової діяльності: моногр. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 236 с.

18. Лисенко Н., Мацук Л., Лисенко О. Ознайомлення з природою та основи проєкологічної освіти дітей дошкільного віку / за заг. ред. Н. Лисенко. Київ: Слово. 2019. 334 с.
19. Лісовська Т. А. Теорія і методика музичного виховання: навчально-методичний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2022. 330 с.
20. Максимова О. О. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям: *навчальний посібник*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 175 с.
21. Марчій-Дмитраш Т. М. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2022. 80 с.
22. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук.ред.Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець; авт..кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна, К. І. Волинець та ін.К.: ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. С.568
23. Найда Р. Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. *Практикум: навчальне видання для фахових молодших бакалаврів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта* / автор – упорядник Р. Г. Найда. Івано-Франківськ
24. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / За ред. Г. С. Тарасенко. К.: Видавничий Дім «Слово», 2020. 320 с.
25. Основи дизайну та художня праця. Навчально-методичний посібник. Укладач: Івершинь А. Г. Одеса 2022.
26. Перетятко Л. Теорія і методика музичного виховання в дитячому садку. *Курс лекцій*. Кременчук. Бітарт, 2019
27. Печка Л. Є. Ціннісне ставлення до здоров'я дітей: наступність у роботі закладу дошкільної освіти і початкової школи: (Монографія). Київ – Кременчук: NOVABOOK. 503 с.
28. Програма розвитку дитини дошкільного віку “Українське дошкілля” О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 264 с.
29. Програма розвитку дитини дошкільного віку « Я у Світі» [нова редакція]. У 2ч. Ч.ІІ. Від трьох до шести [семи] років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук.кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 452 с.
30. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку “Впевнений старт” / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 104 с

31. Рогальська Н. В., Авраменко О. О. Психолого-педагогічні засади раннього дитинства. Навчально-методичний посібник. Умань.: ВПЦ «Візаві». 2019. 186 с.
32. Сухорукова Г., Дронова О, Голота Н., Янцур Л. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Видавничий дім Слово, 2019.
33. Товкач І. Є. Пізнаємо грамоту разом: Мовлення дитини старшого дошкільного віку. Київ : «Літера ЛТД», 2024. 80 с.+ 16 с. метод. додаток (Серія «Щабельки: розвиток - навички - уміння - успіх»).
34. Товкач І. Є. Рослини: квіти та трави : навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку Київ.: В-во «Грамота». 2019. 80 с. (Серія «Розглядай та пізнавай»).
35. Товкач І.Є. Теоретичні аспекти проблеми розвитку читання у дітей. *Педагогіка і психологія постмодернізму: цінності, компетентності, діджіталізація: колективна монографія / In-terGING Verlag 2021. С. 194-207* Aerzen : Heilberg IT Solutions UG (haftungsbeschränkt) за наук. ред. проф. Цветкової Ганни. URL: <https://portal.dnb.de/opac.htm>
36. Художня праця з основами дизайну: метод. посібник до самост. роботи. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 116 с.
37. Цветкова Г. Г. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проектування: навч.-метод. посібник; за ред. О. Д. Рейпольської Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 194 с.
38. Шварц Т. Г. Труднощі та помилки у сімейному вихованні: матеріали для батьківських зборів. Педагогічні майстерня. № 9(117). 2020. С. 34-39.
39. Шинкар Т., Потапенко В. У які ігри грати з дитиною в період адаптації: тренінг для батьків. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 8. 2024. С. 28-42
40. Як організувати освітній процес у змішану форматі: рекомендації МОН. *Практика управління дошкільним закладом*. Травень № 5. 2024. С.25-28.
41. Ruchka L. Method of formation of the basis of valuable attitude to the own health of children of senior preschool age and elementary school. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. (В. 23), 105–111.*
42. Ruchka L. Organization of educational work on the formation of valuable attitude to own health of children aged 6-7 years of life in interaction of preschool education institution and primary school. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University* (Vol. 6), 1 (2019), с. 133–141). Ivano-Frankivsk.
43. Ruchk, L. The system of work that is aimed on formation of values of health (45 P.). LAMBERT Academic Publishing. Germany, 2019. (Збірник наукових

статей. Німеччина).

Додаткова література

1. Бабичева Т. Мій рідний край, моя країна. Свято до Дня незалежності України для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. № 7. 2021. С. 38–23.
2. Безсонова О. Стіни, стеля та підлога, що говорять: упроваджуємо технологію. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №12. С.14-16.
3. Беленька Г. Дошкільнятам про світ природи: *Діти четвертого року життя (молодший дошкільний вік)*: навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, О. А. Половіна. К.: Генеза. 2018. С. 128
4. Бобир В. Освітнє середовище дитячого садка: що врахувати під час самооцінювання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №12.
5. Бобир В. Як оцінити освітнє середовище дитячого садка. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №12. С.7-13.
6. Бондаренко Н. Організація діяльності закладів дошкільної освіти різних типів. Навчально-методичний посібник з курсу лекцій./ упоряд. Н. Б. Бондаренко, Т. О. Грибоедова. Дніпро, 2023. 207с.
7. Бондаренко Н. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності дошкільної і початкової освіти в контексті концепції «Нова українська школа». *Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць*. № 1 (99). 2020. С. 178-187.
8. Бондаренко Н. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності дошкільної і початкової освіти в контексті концепції «НУШ» Гуманізація навчально-виховного процесу. Випуск LXXII. Донецьк: ТОВ «Цифрова типографія», 2020. С. 176-186
9. Бурдукало М. Нові медіа – нові можливості. Імідж у соціальних мережах: на що важливо звернути увагу. *Дитячий садок. Управління*. 2020. №8(108). С.6-18.
10. Васецька Т. Батьківська підтримка, як запорука забезпечення гармонійного розвитку дитини з психофізичними проблемами в системі інклюзивного навчання. *Наукові записки Центрально-українського державного педагогічного інституту імені В. Винниченка*. Серія педагогічні науки. Вип. 174. 2019. С. 81-88
11. Вікарі, Стефано У нас дитина з аутизмом. Допомога сім'ям із аутизмом. Практичні рекомендації для педагогів та батьків (перевод з італ.) Харків: Ранок. 2019. 112 с.
12. Вовк О. А. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами методами арт-терапії. *Дитина з особливими потребами*. № 3 (63). 2020. С. 20-25
13. Гавриш Н. Ознайомлюємося з дитячим садком під час проектної діяльності. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 8. 2024. С. 34-38

14. Гавриш Н. Соціально-ігрове проектування в дитячому садку: розставляємо акценти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. Січень №1. 2024. С. 13-18
15. Гаріпова С., Іскра О., Буркан О. Майбутнє без сміття: заняття для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. № 6. 2021. С. 30–32.
16. Гончаренко А. М. Граємо разом – з іграшками та без них / А. М. Гончаренко. *Дошкільне виховання*. 2024. № 2. С. 10-12.
17. Довбня С. О. Основи ігрової діяльності дітей дошкільного віку: навчально-методичний посібник (робочий зошит) / Укладачі Довбня С. О., Стаєнна О. О., Шулигіна Р. А., Київ. НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 152 с.
18. Довбня С. О. Оцінюємо музично-освітнє середовище: Критерії та приклади Оцінюємо музично-освітнє середовище: Критерії та приклади. *Музичний керівник*, №9, (вересень). 2021; С. 4-10.
19. Довбня С. О., Шулигіна Р. А., Картина світу – складова формування світогляду раннього дитинства: філософсько-психолого-педагогічний контекст *Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)*: Зб. наук. пр. (за матеріалами Міжнар.наук.-практ. конф. 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 50-59.
20. Кіндрат І. Чотири поради, які допоможуть сформувати культуру академічної доброчесності в закладі. *Практика управління дошкільним закладом*. Листопад 2021. №11. С.7-11.
21. Ковляшенко В. Як за допомогою scgm створити сучасне розвивальне середовище у партнерській взаємодії з батьками. *Практика управління дошкільним закладом*. 2021. №3. С.44-51.
22. Кондратюк С. Г. Теоретичні основи використання ігор психологічного спрямування в роботі з дітьми дошкільного віку. *Освітологічний дискурс*. № 3(30). 2020
23. Косенчук О. Дитина в соціумі: впроваджуємо ДКДО. *Дошкільне виховання*. № 4. 2021. С. 3–5.
24. Малишева Н. Як створити освітнє середовище, яке мотивує, активізує, зберігає та розвиває. *Практика управління дошкільним закладом*. № 1 (січень). 2021. С. 14-22.
25. Маляточко. Програма розвитку дітей пренатального та раннього віку. Автор. колектив, науковий керівник Крутій К. Л. Київ. ЛПКС. 2020. 214 с.
26. Масару Ібука До трьох саме час! 76 порад з розвитку дітей раннього віку. Київ. Вид-во «Сварог». 2023. 175 с.

27. Мельничук Л. Б. Методика ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям: навчально-методичний посібник для студентів педагогічного факультету спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Рівне. ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені акад. С. Дем'янчука». 2020. 92 с.
28. Олійник М. І., Журат Ю. В., Фесун Г. С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176 с.
29. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / 2-ге вид., зі зм. та доп. / авт.-упор. А. П. Бурова. Тернопіль: Мандрівець, 2023. 2 296 с.
30. Освітній напрям «Дитина в соціумі»: витяг з Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. № 4. 2021. С. 9–10.
- Петренко І. Засоби врегулювання конфліктів. Дієві техніки. *Дитячий садок. Управління*. 2020. №8(108). С.22-29.
31. Печка Л. Є. «Теоретичні і методичні аспекти дослідження формування ціннісного ставлення до власного здоров'я дітей старшого дошкільного віку». *Перспективи та інновації науки*. Київ, 2022. 1 (6).
32. Печка Л. Є. Зміст виховання особистості майбутнього педагога-дошкільника в здоров'язбережувальному середовищі педагогічного закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (В. 28)*, 2020. Дрогобич. (фахове видання).
33. Печка Л. Є. Наступність в роботі закладів дошкільної освіти і початкової школи у формуванні ціннісного ставлення до власного здоров'я. *Дитинство XXI століття: інноваційна освіта. III Всеукраїнська наукова онлайн конференція*, 09 жовтня 2020 р., Кременчук.
34. Печка Л. Є. Основні блоки педагогічних умов для формування ціннісного ставлення до власного здоров'я у старших дошкільників і першокласників. *Сучасні тенденції розвитку науки: IV Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 25-26 квітня 2020. (Ч. II, с. 29–31).
35. Печка Л. Є. Теоретичний аспект імплементації здоров'язбережувальної діяльності в заклади дошкільної освіти і початкової школи. *Психологічний і педагогічний дискурс: наукові записки вчених: збірник матеріалів конференції/ за заг. ред. проф. Т. О. Олефіренка – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 360 с.*
36. Печка Л. Є. Формування здоров'язбережувальних компетентностей майбутніх педагогів. *Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм. II Міжнародна науково-практична конференція*, 19 березня 2021 р., Кременчук.

37. Печка Л. Є. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів у квазіпрофесійній діяльності. *Дитинство XXI століття: інноваційна освіта. IV Всеукраїнська науково-практична онлайн конференція*, 22 жовтня 2021 р., Кременчук.
38. Печка Л. Є. Шляхи розвитку комунікативної компетентності в процесі становлення особистості. *Всеукраїнська студентсько-викладацька конференція «Комунікативна компетентність юриста»* м. Київ, 02 грудня 2020 року. *Інститут інтелектуальної власності і права НУ «ОЮА»*.
39. Печка, Л. Є. Наступність в роботі закладу дошкільної освіти і початкової школи в упровадженні здоров'язбережувальних технологій в освітній процес. *«Освітні обрії» – науково-педагогічний журнал Івано-Франківського ІППО і ДВНЗ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 1 (Вип. 50). 2020 – с. 61–68). Івано-Франківськ.
40. Піроженко Т. О. Ігрова діяльність дошкільника. Старший дошкільний вік: навч-метод. посіб. К.: Генеза, 2024. 96 с.
41. Половіна О. Розвиваємо творчий потенціал дітей під час прогулянки. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 2, 2019. С.41-45.
42. Положення про заклад дошкільної освіти / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. №86
43. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Київ. 2015. 446 с. (не перевидавалася)
44. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями / авт.: О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко, І. В. Бобренко, С. В. Трикоз, О. І. Мякушко, І. В. Сухіна, Н. С. Бабій, Н. П. Цимбалюк, І. Д. Лукачук та ін.: За наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. К., ІСПП імені Миколи Ярмченка НАПН України, 2023. 438 с.
45. Профстандарт вихователя: що треба знати вихователю методисту. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №12. С.36-39
46. Симона Дейвіс Монтессорі для малюків, як виховувати допитливу й відповідальну дитину. Посібник для батьків. Київ: Вид-во «Сварог». 2023. 375 с.
47. Сільві д'Есклеб, Ноемі д'Есклеб. Монтессорі 150 занять із малюком удома. 0-4 роки. Київ: Вид-во «Сварог». 2023. 375 с.
48. Сокирба І. Імітаційні рухавки для дітей раннього віку. *Дошкільне виховання*. № 1. 2020. С. 28.
49. Товкач І. Місце європейських цінностей у ціннісній системі педагогів дошкільної освіти в Україні. *INNOVATIONS AND PROSPECTS OF WORLD SCIENCE The 10th International scientific and practical conference «Innovations*

and prospects of world science» (May 25-27, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022.

50. Товкач І. Є. Організація освітнього процесу за участю тьютора в закладі дошкільної освіти. *Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу: збірник матеріалів міжнародного форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенка. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 455 с. С. 316-318.*

51. Товкач І. Є. Підготовка студентів до формування у дітей дошкільного віку культури читача // в електронному виданні «Народна освіта» (Випуск 2 (38) 2019 р.).

52. Товкач І. Є. Розуміння й усвідомлення дітьми старшого дошкільного віку мовлення як психолінгвістичні феномени. *Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Том 4. Психологія розвитку дошкільника. Випуск 16. 2020. С. 195-209. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-4/vipusk-16-2020>*

53. Товкач І. Є. Формування інтересу та ціннісного ставлення до книги у дитини дошкільного віку в умовах війни. *Збірник матеріалів «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки»: зб. тез IV Міжнародній науковій онлайн -конференції присвячена всесвітньому дню вишиванки 18 травня 2023 р. за наук. ред. д.пед.н. Н. І. Богданець-Білоskalенко (електронне видання).: Педагогічна думка, 2023. 233 с. С. 186-191.*

54. Товкач І. Є. Формування мовлення у дитини дошкільного віку в умовах війни як складника української національної ідентичності: зб. тез III Міжнародної онлайн-конференції «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки», присвяченій всесвітньому дню вишиванки, 19 травня 2022 р. / за наук. ред. д. пед. наук Н. І. Богданець-Білоskalенко (електронне видання). Київ: Педагогічна думка, 2022. 294 с. С. 66-71. URL: <https://undip.org.ua/library/ukraino-moia-vyshyvana-zbirnyk-tez-konferentsii/> <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/Zbirnyk-Vyshyvanka-2022-2.pdf>

55. Шийко Е. Розвиток пізнавальної сфери дитини на третьому році життя. *Дошкільне виховання. 2021. No 9. С. 14-17.*

56. Larysa Piechka. Actuality of interaction of pedagogues in the formation of valuable attitude to the own health of children of the preschool educational establishments and elementary schools. «*Освітні обрії*» – науково-педагогічний журнал Івано-Франківського ІІПО і ДВНЗ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2 (Вип. 51). 2020. Івано-Франківськ.

57. Larysa Piechka. Indicators of qualitative evaluation of the level of value formation of health of children of six-seven years of age. *IV Міжнародна наукова конференція «Сучасний освітній простір: трансформація національних моделей в умовах інтеграції»*, Лейпциг, 23 жовтня 2020.

58. Larysa Piechka. Contents of the study of formation of value attitude towards health of children 6-7 years of life. Educational and scientific space: scientific journal. Issue 1 (1 – 2021) / National Pedagogical Dragomanov University (Ch. Ed. Dr. Ped. Sciences, Prof. Matvienko O.V.). Kyiv. Lira-K Publishing House, 2021. P. 50–56.

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси

1. *Нормативно-правова база Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]:*

<https://www.google.com.ua/search?client=opera&q=Нормативно-правова+база+Міністерства+освіти+i+науки+України&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського <http://www.dnpb.gov.ua/>